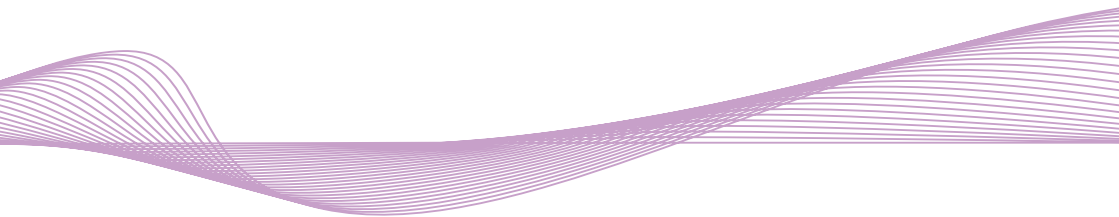

PATRAUKLUS GAMINYS

Įvadas į dizainą smulkioms
ir vidutinėms įmonėms

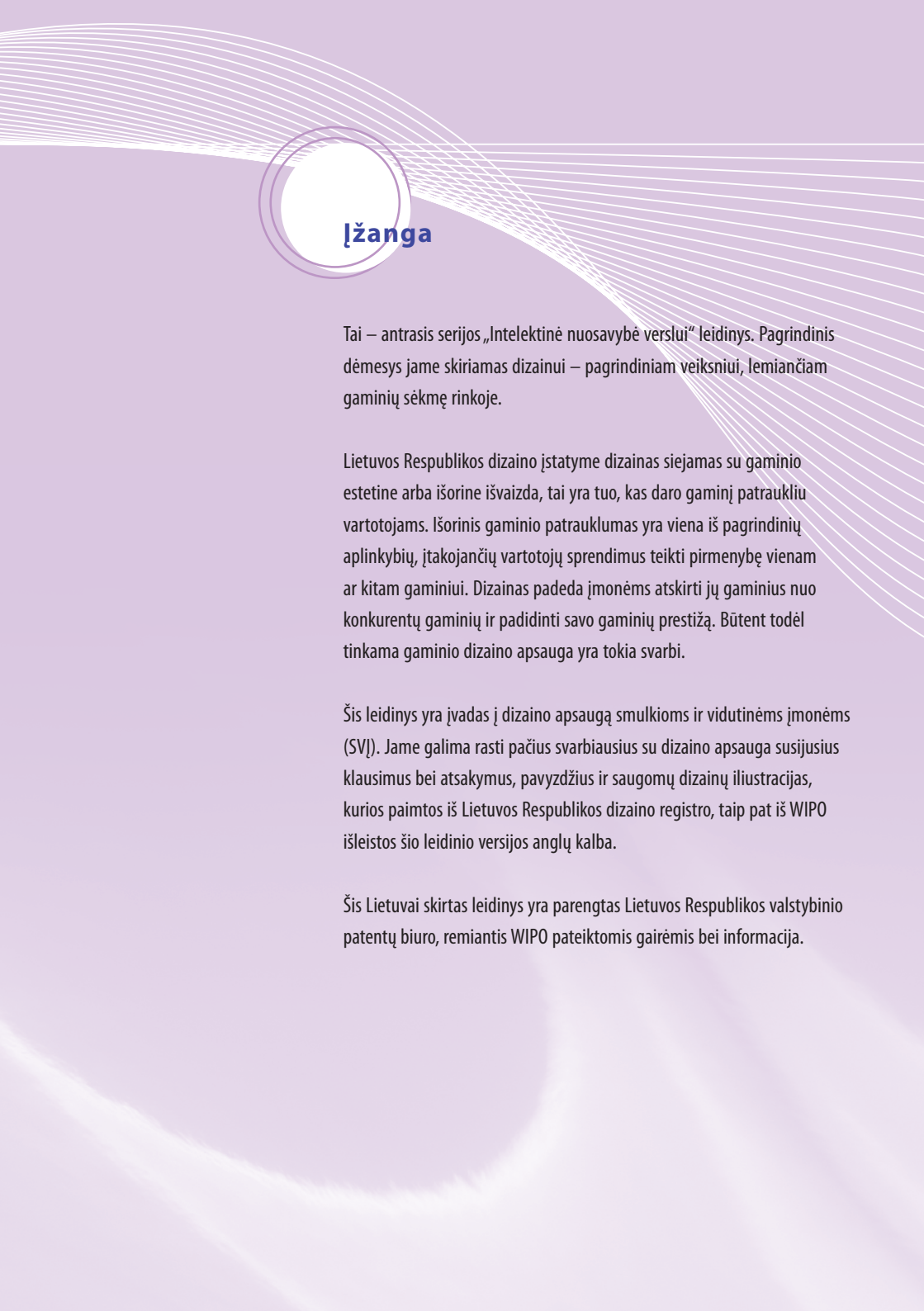
Atsakomybės apribojimas: šis leidinys išverstas, adaptuotas ir išleistas su išankstiniu Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (WIPO) sutikimu. WIPO priklauso autorių teisės į šio leidinio versiją anglų kalba, kurią galima rasti adresu: www.wipo.int/sme/en/documents/guides/. WIPO neatsako už šio leidinio vertimo ir adaptacijos tikslumą bei teisingumą. Visa atsakomybė dėl šio leidinio turinio tenka Lietuvos Respublikos valstybiniam patentų biurui.

Šiame leidinyje pateikiami intelektinės nuosavybės teisių saugomi pavyzdžiai bei iliustracijos yra paimti iš WIPO išleistos šio leidinio versijos anglų kalba, taip pat iš Lietuvos Respublikos valstybinio patentų biuro oficialaus biuletenio, ir yra naudojami išimtinai visuomenės švietimo bei mokymo tikslais.

Leidinio viršelyje panaudoti dizainai iš Lietuvos Respublikos dizaino registro: pakuotė konditerijos gaminiams (teisės į dizainą priklauso AB „Naujoji Rūta“ (Reg. Nr. 1654)), audinio piešinys (teisės į dizainą priklauso bendrovei Flokser Tekstil Sanayi Ve Ticaret Anonim Sirketi (Reg. Nr. 1627)), butelis (teisės į dizainą priklauso UAB „Taurus vanduo“ (Reg. Nr. 1675)), pakuotė (teisės į dizainą priklauso UAB „Vilniaus duona“ (Reg. Nr. 1649)).

© Lietuvos Respublikos valstybinis patentų biuras (2010). WIPO priklauso autorių teisės į šio leidinio versiją anglų kalba (2006).

Leidėjai: Lietuvos technikos biblioteka, Lietuvos Respublikos valstybinis patentų biuras

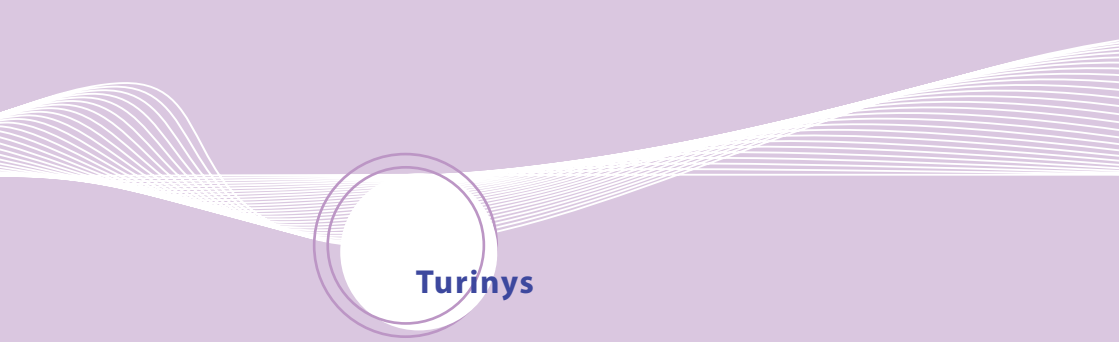
Ižanga

Tai – antrasis serijos „Intelektinė nuosavybė verslui“ leidinys. Pagrindinis dėmesys jame skiriamas dizainui – pagrindiniam veiksniai, lemiančiam gaminių sėkmę rinkoje.

Lietuvos Respublikos dizaino įstatyme dizainas siejamas su gaminio estetinė arba išorine išvaizda, tai yra tuo, kas daro gaminių patraukliu vartotojams. Išorinis gaminio patrauklumas yra viena iš pagrindinių aplinkybių, įtakojančių vartotojų sprendimus teikti pirmenybę vienam ar kitam gaminiui. Dizainas padeda įmonėms atskirti jų gaminius nuo konkurentų gaminių ir padidinti savo gaminių prestižą. Būtent todėl tinkama gaminio dizaino apsauga yra tokia svarbi.

Šis leidinys yra įvadas į dizaino apsaugą smulkios ir vidutinės įmonės (SVĮ). Jame galima rasti pačius svarbiausius su dizaino apsauga susijusius klausimus bei atsakymus, pavyzdžius ir saugomų dizainų iliustracijas, kurios paimtos iš Lietuvos Respublikos dizaino registro, taip pat iš WIPO išleistos šio leidinio versijos anglų kalba.

Šis Lietuvai skirtas leidinys yra parengtas Lietuvos Respublikos valstybinio patentų biuro, remiantis WIPO pateiktomis gairėmis bei informacija.

Turinys

1. Dizainas	5
2. Dizaino teisinė apsauga	7
3. Dizainų apsauga užsienyje	16
4. Įmonės teisių į dizainą gynimas	17
5. Kiti teisiniai būdai apsaugoti dizainą	19
PRIEDAS I. Naudingi internetiniai puslapiai	21
PRIEDAS II. Nacionalinių ir regioninių intelektinės nuosavybės tarnybų internetiniai puslapiai	22
PRIEDAS III. Tarptautinė pramoninio dizaino klasifikacija (Lokarno klasifikacija)	25
PRIEDAS IV. Valstybių narių bei tarptautinių vyriausybinių organizacijų, prisijungusių prie Hagos susitarimo dėl pramoninio dizaino tarptautinės registracijos, sąrašas	26

1. Dizainas

Kas yra dizainas?

Kasdieninėje kalboje dizainas paprastai nurodo gaminio bendrą formą ir funkciją. Sakoma, kad krėslui būdingas „geras dizainas“, kai jame patogiu sėdėti ir mums patinka jo forma ir/arba išvaizda. Įmonėms gaminio dizaino sukūrimas paprastai reiškia gaminio funkcinių ir estetinių savybių sukūrimą, atsižvelgiant į tokius dalykus kaip gaminio tinkamumas pardavimui, gamybos sąnaudos arba paprastas transportavimas, sandėliavimas, remontas ir perdirbimas.

Tačiau intelektualinės nuosavybės požiūriu **dizainas susijęs tik su gaminio dekoratyviniais arba estetiniais aspektais** (viso gaminio ar jo dalies vaizdas). Kitaip tariant, dizainas susijęs tik su krėslo išvaizda. Nors gaminio dizainas gali turėti techninių arba funkcinių ypatybių, dizainas, kaip intelektualinės nuosavybės teisių saugomas objektas, yra susijęs tik su pagaminto gaminio estetinėmis savybėmis, kurios yra atskirtos nuo bet kokių techninių ar funkcinių šio gaminio elementų.

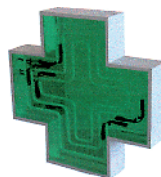
Dizainas yra susijęs su didele pramonės gaminių įvairove: nuo mados ir rankų darbo gaminių, nuo techninių ir medicininių instrumentų iki laikrodžių, juvelyrikos ir kitų prabangos prekių, nuo namų apyvokos daiktų, žaislų, baldų ir buitinių elektros prietaisų iki automobilių ir architektūrinių statinių, nuo audinių dizaino iki sporto įrangos. Dizainas taip

pat svarbus gaminių pakuotėms, tarai ir jų bendram „apipavidalinimui“.

Dizainą gali sudaryti:

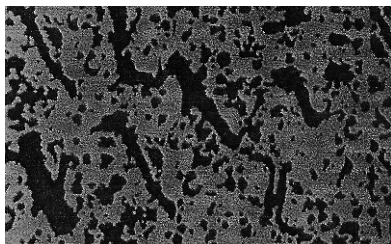
- trimaciai elementai, tokie kaip gaminio **forma**;
- dvimaciai elementai, tokie kaip gaminio **dekoravimas, raštas, linijos ar spalvos**; arba
- vieno ar keleto tokių elementų derinys.

Trimačio dizaino pavyzdys: šviečiantis informacinis įrenginys

Teisės į dizainą: UAB „Eurovaistinė“ (Reg. Nr. 1561)

Dvimacio dizaino pavyzdys: apmušalinis audinys

Teisės į dizainą: UAB „Dinasas“ (Reg. Nr. 1614, Pzv. Nr. 2)

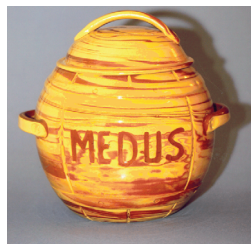
Kūrybiniai dizainai versle

Įmonės dažnai skiria didelę dalį laiko ir išteklių tam, kad sustiprintų savo gaminių dizaino patrauklumą. Naujas ir originalus dizainas dažnai kuriamas siekiant:

1. **pritaikyti gaminius taip, kad jie būtų patrauklūs specifiniams rinkos segmentams:** nedideli kai kurių gaminių dizaino pakeitimai (pvz., laikrodžio) pritaikomi skirtingoms amžiaus, kultūrinėms ar socialinėms grupėms. Nors pagrindinė laikrodžio funkcija išlieka ta pati, vaikų ir suaugusiųjų skoniai dizaino požiūriu yra labai skirtingi;
2. **sukurti naują nišą rinkoje:** konkurencinėje rinkoje daugelis įmonių siekia susikurti savo nišą pateikdamos savo naujų gaminių kūrybinius dizainus, siekdamos savo gaminius išskirti iš savo konkurentų gaminių. Tai gali būti susiję su paprastais daiktais, tokiais kaip užraktai, puodeliai ir lėkštelės, arba potencialiai brangiais daiktais tokiais kaip juvelyriniai dirbiniai, kompiuteriai ar automobiliai;
3. **„sustiprinti“ įmonės prekių ženklus:** kūrybiniai dizainai dažnai yra derinami su išskirtiniais prekių ženklais, taip siekiant sustiprinti įmonės prekių ženklo(-ų) skiriamąjį požymį. Daugelis įmonių sėkmingai sukūrė arba iš naujo nustatė savo su prekių ženklais susijusį įvaizdį, didelį dėmesį skirdamos gaminio dizainui.

Kodėl reikia apsaugoti dizainą?

Pirmiausia dizainas padidina gaminio vertę. Jis padaro gaminį viliojančiu ir patraukliu vartotojams, be to, kartais jis gali būti netgi vienintelė prekės įsigijimo priežastis. Taigi, vertingų dizainų apsauga turėtų būti bet kokio dizainerio ar gamintojo verslo strategijos dalis.

Teisės į dizainą: Gentautas Grigaitis (Reg. Nr. 1667)

Asmuo, siekdamas apsaugoti dizainą ir įregistruodamas jį Lietuvos Respublikos valstybiniame patentų biure, įgyja išimtinės teisės užkirsti kelią kitiems asmenims šį dizainą neteisėtai kopijuoti ar imituoti. Dizaino apsauga naudinga įmonei, nes ji padidina įmonės konkurencingumą ir gali atnešti papildomų pajamų vienu ar daugiau iš žemiau nurodytų būdų:

- įregistruodama dizainą įmonė gali užkirsti kelią konkurentams jį kopijuoti bei imituoti ir tokiu būdu sustiprinti savo konkurencinę poziciją;

- vertingo dizaino įregistravimas padeda atgauti investicijas, kurios buvo padarytos kuriant ir parduodant atitinkamus gaminius, ir tokiu būdu padidinti įmonės pelną;
- dizainas yra įmonės turtas, kuris gali padidinti įmonės ir jos gaminių komercinę vertę (kuo sėkmingesnis gaminių dizainas, tuo didesnė yra jo vertė įmonei);
- saugomos teisės į dizainą gali būti licencijuojamos (arba perduodamos) kitiems asmenimis už mokestį. Suteikdama licencijas naudotis teisėmis į konkretų dizainą įmonė gali įeiti į rinkas, į kurias ji negali lengvai pateikti savo gaminių;
- dizaino įregistravimas paskatina sąžiningą konkurenciją ir sąžiningą verslo praktiką, o tai, savo ruožtu, skatina įvairaus asortimento estetiškai patrauklių gaminių gamybą.

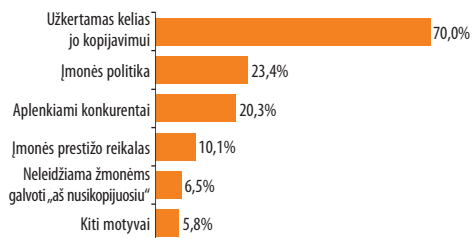
Keletas su dizainu susijusių paaiškinimų

Nors paprastai kėdžių kaip gaminių funkciniai elementai iš esmės nesiskiria, jų išvaizda gali būti vienu pagrindinių veiksnių, lemiančių įmonės sėkmę rinkoje. Todėl daugelio šalių dizaino (arba pramoninio dizaino) registruose yra ilgi baldų, įskaitant ir įvairiausių kėdžių, sąrašai.

Teisės į dizainą: TEO LT, AB (Reg. Nr. 1601)

Dizaino apsaugos Europos Sąjungoje priežastys

Šaltinis: Vidaus rinkos derinimo tarnybos (OHIM) parengta Studija dėl dizaino apsaugos poreikio Europos Sąjungoje (2002)

2. Dizaino teisinė apsauga

Kokiu būdu įmonė užtikrina savo gaminio dizaino apsaugą?

Daugumoje šalių, įskaitant ir Lietuvą, teisinė apsauga suteikiama dizainui, kuris įregistruotas remiantis reikalavimais, nustatytais (pramoniniam) dizainui skirtuose įstatymuose.

Norėdama įregistruoti dizainą įmonė turi pateikti paraišką dizainus registruojančiai nacionalinei institucijai tos šalies, kurioje įmonė siekia dizaino apsaugos. Lietuvoje dizainus registruoja Valstybinis patentų biuras. Kitų valstybių dizainus registruojančių institucijų internetinių puslapių sąrašas pateikiamas šio leidinio II priede. Informacija apie dizainų apsaugą užsienyje pateikiama šio leidinio 3 skyriuje.

Reikia pastebėti, kad kai kuriose šalyse arba bendrose ekonominėse erdvėse, tokiose kaip Europos Sąjunga, įstatymai suteikia galimybę įgyti ribotą dizaino apsaugą neįregistruotiems dizainams trejų metų laikotarpiui nuo datos, kurią dizainas buvo paskelbtas Europos Sąjungoje.

Neįregistruotas dizainas suteikia įmonėms galimybę bandyti parduoti savo gaminius prieš imantis veiksmų ir patiriant išlaidas siekiant įregistruoti savo dizainus, daugelis iš kurių gali nebūti sėkmingi rinkoje. Be to, kai kurie dizainai rinkoje gali išlikti labai trumpą laiką, ypač mados industrijoje. Tokiems gaminiams neįregistruotas

dizainas suteikia alternatyvą. Tačiau, jei gaminys yra pagamintas, dizaineriai turi iki 12 mėnesių laikotarpį, per kurį jie gali šį dizainą įregistruoti. Apsauga, kuri yra suteikiama neįregistruotam dizainui, yra ribota ta prasme, kad ją įgyvendinti yra daug sunkiau nei įregistruotam dizainui. Be to, ji yra trumpesnė, tai yra, trunkanti trejus metus, o ne 25 metus, kaip numatyta įregistruotiems dizainams Europos Sąjungoje.

Nors šiame leidinyje didžiausias dėmesys skiriamas įregistruotiems dizainams, labai svarbu pažymėti, kad kai kuriose šalyse gali egzistuoti alternatyvūs dizaino apsaugos būdai.

- Priklausomai nuo konkrečių nacionalinių įstatymų ir dizaino rūšies, viena iš tokių dizainų apsaugos alternatyvų yra autorių teisių įstatymas. Autorių teisės paprastai suteikia išimtinės teises į literatūros ir meno kūrinius. Kadangi kai kurie dizainai kai kuriose šalyse gali būti laikomi meno arba taikomojo meno kūriniais, autorių teisių apsauga gali būti patraukli galimybė smulkioms ir vidutinėms įmonėms.
- Be to, kai kuriose šalyse, jei dizainas funkcionuoja kaip prekių ženklas rinkoje, jis gali būti saugomas kaip erdvinis prekių ženklas (tais atvejais, pavyzdžiui, kai yra laikoma, kad gaminio forma arba jo pakuotė turi skiriamąjį požymį).
- Kai kuriose šalyse nesąžiningą konkurenciją reglamentuojantys įstatymai taip pat gali apsaugoti įmonės dizainą nuo konkurentų vykdomo imitavimo.

Daugiau informacijos apie įmonės dizaino apsaugą autorių teisių, prekių ženklų arba nesąžiningos konkurencijos įstatymų pagrindu pateikiama šio leidinio 5 skyriuje.

Kokias teises suteikia dizaino apsauga?

Kai įmonės dizainas įregistruojamas, savininkui suteikiama teisė užkirsti kelią neteisėtam trečiųjų asmenų kopijavimui arba imitavimui. Išimtinė teisė apima teisę neleisti kitiems asmenims gaminti, siūlyti parduoti, importuoti, eksportuoti arba parduoti bet kokius gaminius, kurių dizainas yra įregistruotas arba kuriam įregistruoti yra pateiktos paraiškos. Lietuvoje įregistruoto dizaino savininkas turi išimtinę teisę dizainą naudoti, leisti arba drausti kitiems asmenims be jo leidimo gaminti, siūlyti parduoti, parduoti, pateikti į rinką, importuoti, eksportuoti, kaupti ir naudoti bet kokius gaminius ar jų dalis, kurių dizainas informuotam vartotojui nesudaro bendro įspūdžio, kuris yra skirtingas nuo įregistruoto dizaino.

Išimtinės teisės

Tarkime, kad įmonė sukūrė skėtį, pasižymintį nauju dizainu, kuris buvo įregistruotas Valstybiniame patentų biure, ir todėl įgijo išimtinės teisės į šio dizaino skėčius. Tai reiškia, kad jei įmonė išsiaiškina, kad konkurentas gamina, parduoda ar importuoja skėčius, kurių dizainas yra toks pat arba iš esmės toks pat, įmonė galės neleisti jam naudoti savo dizaino. Be to, įmonė galės kreiptis dėl nuostolių, kuriuos ji patyrė dėl neteisėto šio dizaino panaudojimo, atlyginimo.

Taigi, nors įmonė ir negali uždrausti konkurentams gaminti konkuruojančių gaminių, ji gali užkirsti kelią konkurentams gaminti gaminius, kurie atrodo taip

Kokie reikalavimai keliami dizainui, kad šis būtų įregistruotas?

Reikalavimus, keliamus dizainui, kuris gali būti įregistruotas, nustato valstybių nacionaliniai įstatymai. Lietuvoje dizainas registruojamas ir saugomas Dizaino įstatymo nustatyta tvarka, jeigu jis yra **naujas** ir turi **individualių savybių**. Tam, kad dizainą būtų galima įregistruoti, jis turi atitikti šiuos reikalavimus:

- dizainas turi būti naujas. Dizainas yra naujas, jeigu joks kitas tapatus dizainas iki paraiškos padavimo datos, o kai prašoma prioriteto, – iki prioriteto datos nebuvo prieinamas visuomenei. Dizainas laikomas tapačiu kitam dizainui, jeigu jų savybės skiriasi tik neesminėmis detalėmis;
- dizainas turi turėti individualių savybių. Dizainas laikomas turinčiu individualių savybių, jeigu

pat kaip šios įmonės gaminiai, ir taip pasinaudoti kitos įmonės kūrybiškumu. Daugiau informacijos, kaip įmonė gali įgyvendinti bei ginti savo teises į dizainą, taip pat gali suteikti teisininkas, besispecializuojantis intelektinės nuosavybės srityje.

happy rain®

informuotam vartotojui sudarytas bendras dizaino įspūdis skiriasi nuo bet kokio kito dizaino, kuris tapo visuomenei prieinamas iki paraiškos padavimo datos, o kai prašoma prioriteto, – iki prioriteto datos, jam sudaryto bendro įspūdžio. Vertinant individualias dizaino savybes, atsižvelgiama į dizainerio laisvę kuriant dizainą.

Įdomu tai, kad sudėtinio gaminio sudedamosios dalies dizainas laikomas nauju ir turinčiu individualių savybių tik tais atvejais, kai 1) į sudėtinį gaminį įmontuota sudedamoji dalis išlieka matoma gaminį įprastai naudojant (išskyrus techninę priežiūrą, apžiūrą ar taisymą) ir 2) kiekviena matoma sudedamoji dalis atitinka naujumo ir individualių savybių reikalavimus.

Kai kurių valstybių įstatymai nurodo dar vieną, dizaino originalumo, reikalavimą. Dizainas laikomas originaliu, jei jis buvo savarankiškai sukurtas dizainerio ir nėra egzistuojančių dizainų kopija ar imitacija.

Saugomi dizainai paprastai yra susiję su pagamintais materialiais gaminiais, tokiais kaip batų forma, auskarų dizainas arba arbatos puodelio dekoravimas. Tačiau skaitmeniniame pasaulyje apsauga palaipsniui vis plačiau taikoma daugeliui kitų gaminių ir dizaino rūšių. Tai apima elektronines darbalaukio piktogramas, kurios yra generuojamos kompiuterio kodų pagalba, šriftus, grafinius atvaizdus kompiuterių monitoriuose ir mobiliuosiuose telefonuose ir pan.

Kokiais atvejais dizainas nėra registruojamas arba jo registracija pripažįstama negaliojančia?

Dizainas nebus registruojamas arba įregistruoto dizaino registracija bus pripažįstama negaliojančia, kai:

- dizainas nėra naujas ir neturi individualių savybių (kaip buvo paaiškinta aukščiau);
- kai gaminio vaizdo savybės lemia tik jo techninė funkcija arba kai gaminio vaizdo savybės lemia tik tai, kad gaminyje turi būti atkurtas būtinai tikslios formos ir tikslių matmenų tik dėl to, kad gaminyje, kuriam dizainas pritaikytas ar panaudotas, galėtų būti mechanškai sujungtas su kitu gaminiu arba prie jo, aplink jį ar į jį įdėtas taip, kad taip gautas gaminyje galėtų atlikti savo funkciją. Techninės arba funkcinės dizaino savybės gali būti saugomos kitų intelektualinės nuosavybės teisių apsaugai skirtų įstatymų pagrindu (pvz., patentais, kaip naudingieji modeliai arba komercinės paslaptys);
- kai dizainui panaudoti Lietuvos Respublikos valstybiniai simboliai, pavyzdžiui, vėliava ar herbas, taip pat garantiniai ir prabos ženklai, antspaudai, pasižymėjimo ar apdovanojimo ženklai, jeigu nėra tam specialiai išduoto leidimo naudoti juos dizainui;
- kai dizainas, jo naudojimas ar viešas paskelbimas prieštarauja viešajai tvarkai arba geros moralės principams;

- kai dizainas yra tapatus įregistruotam ar pareišk- tam registruoti ankstesniam dizainui, kuris buvo paskelbtas visuomenei po paraiškos padavimo da- tos, o kai prašoma prioriteto, – po prioriteto datos, arba kai dizaino sudedamoji dalis yra įregistruotas ar pareiškštas registruoti ankstesnis dizainas.

Svarbu atkreipti dėmesį ir į tai, kad kai kurios šalys netaiko dizaino apsaugos rankų darbo gaminiams, kadangi pramoninio dizaino įstatymas šiose šalyse reikalauja, kad gaminy, kuriam taikomos pramoninio dizaino įstatymo nuostatos, būtų pritaikytas pramoninei gamybai arba tiražuojamas pramoniniu būdu.

Kitų valstybių įstatymuose taip pat gali būti nustatyti papildomi apribojimai, dėl kurių dizainas negali būti įregistruotas. Todėl rekomenduojama kiekvienu konkrečiu atveju pasikonsultuoti su intelektinės nuosavybės specialistu konkrečioje valstybėje arba tos valstybės dizainus registruojančia institucija.

Kaip įregistruoti dizainą?

Norėdama įregistruoti dizainą Lietuvoje, įmonė turi atlikti toliau išvardintus veiksmus.

- Paduoti paraišką Valstybiniam patentų biurui. Paraiš- koms keliama reikalavimai yra išvardyti Lietuvos Respublikos dizaino įstatyme. Jei įmonė ketina registruoti dizainą kitose valstybėse, daugiau infor- macijos ji gali rasti tų valstybių dizainus registruo- jančių institucijų internetiniuose puslapiuose, kurių sąrašas pateikiamas šio leidinio II priede.

Kai kuriose šalyse reikalaujama arba siūloma, kad įmonė pateiktų raštišką pramoninio(-ių) dizaino(-ų) naujumo aprašymą. Toks aprašymas paprastai turi būti susijęs su dizainu, o ne su gaminiu, kuriam jis taikomas. Aprašymas turi būti tikslus ir išsamus tam, kad dizainą būtų galima išskirti iš bet kokių ankstesnių dizainų. Jis turi apimti visas dizaino išskirtines estetiškes savybes ir apibūdinti kuri(-ios) savybė(-ės) yra svarbiausios. Kai kuriose šalyse pareiškėjo prašoma pateikti dizaino pavyzdį, siekiant geriau suvokti dizainą, pajusti jo tekstūrą arba medžiagą.

- Pateikti dokumentą, patvirtinantį, kad sumokėtas už paraiškos padavimą nustatytas mokestis.
- Įmonė gali kreiptis į intelektinės nuosavybės specialistą, teisininką ar patentinį patikėtinį, kuris jai padėtų pateikti paraišką ir įvykdyti registracijos procesą. Atkreiptinas dėmesys, kad paraišką pareiškėjo vardu gali paduoti ir jo atstovas.

Po paraiškos padavimo Valstybinis patentų biuras per vieną mėnesį nuo paraiškos gavimo dienos atlieka formalią paraiškos dokumentų ekspertizę. Atlikęs paraiškos ekspertizę, Valstybinis patentų biuras atlieka dizaino ekspertizę, skirtą nustatyti, ar nėra atsisakymo įregistruoti dizainą arba jo registracijos pripažinimo negaliojančia pagrindų bei priima atitinkamą sprendimą. Jei Valstybinis patentų biuras priima sprendimą dizaino neregistruoti, tai įmonė gali per 3 mėnesius nuo sprendimo neregistruoti dizaino išsiuntimo dienos Valstybiniam patentų biurui pateikti

rašytinį prašymą atlikti pakartotinę dizaino ekspertizę. Jei ir po pakartotinės ekspertizės priimamas toks pat sprendimas, įmonė gali paduoti rašytinę apeliaciją Valstybinio patentų biuro Apeliaciniam skyriui.

Nustatęs, kad nėra atsisakymo registruoti dizainą pagrindų, ar kai tenkinama pareiškėjo paduota apeliacija, Valstybinis patentų biuras priima sprendimą dizainą įregistruoti ir ne vėliau kaip per 10 dienų nuo sprendimo priėmimo dienos išsiunčia pareiškėjui ar jo atstovui šį sprendimą ir nurodymą sumokėti už dizaino įregistravimą, paskelbimą ir registracijos liudijimo išdavimą nustatytą mokestį.

Kai pateikiamas dokumentas, patvirtinantis, kad nustatytas mokestis sumokėtas, dizainas įrašomas į Lietuvos Respublikos dizaino registrą. Duomenys apie dizaino įrašymą skelbiami Valstybinio patentų biuro oficialiame biuletenyje. Kai kuriose šalyse/regionuose egzistuoja galimybė atidėti tokį paskelbimą, jei norima dizainą laikyti paslapyje tam tikrą įstatyme nustatytą laikotarpį. Paskelbimo atidėjimas tam tikram laikotarpiui gali būti pageidaujamas dėl strateginių verslo priežasčių.

Per 3 mėnesius nuo įregistruoto dizaino paskelbimo Valstybinio patentų biuro oficialiame biuletenyje dienos kiti asmenys, pavyzdžiui, asmuo, kuris yra ankstesnio registruoto ar pareikšto registruoti dizaino savininkas gali užprotestuoti dizaino registraciją. Tik po to, kai toks protestas nebuvo pareikštas arba jeigu buvo priimtas

sprendimas atmesti protestą ar registraciją pripažinti negaliojančia daliai dizaino pavyzdžių, Valstybinis patentų biuras įregistruoto dizaino savininkui ar jo atstovui išduoda dizaino registracijos liudijimą. Išsami informacija apie tai, kaip apsaugoti dizainus užsienyje, yra pateikiama šio leidinio 3 skyriuje.

Kiek laiko trunka įregistruoti dizainą?

Priklausomai nuo kiekvienos valstybės dizainus registruojančios institucijos darbo, dizaino registracijos procesas paprastai užtrunka nuo 6 iki 12 mėnesių arba ilgiau, priklausomai nuo iškilusių klausimų, tokių kaip, ar yra kokių nors prieštaravimų atliekant dizaino ekspertizę, ar pareikštas protestas ir pan. Lietuvoje dizainas paprastai įregistruojamas per maždaug 6 mėnesius.

Ar svarbu laikyti dizainą paslapyje prieš registraciją?

Jei įmonė pageidauja apsaugoti savo dizainą jį registruodama, dizaino išlaikymas paslapyje yra ypač svarbus. Tai lemia ir vienas pagrindinių dizaino apsaugos reikalavimų – tai jo naujumas. Jei įmonė pademonstruoja savo dizainą kitiems asmenims, rekomenduojama, kad ji su šiais asmenimis sudarytų raštiškus susitarimus, kuriame būtų nurodoma, kad parodytasis dizainas yra konfidencialus.

Dizainas, kuris buvo atskleistas visuomenei, pavyzdžiui, reklamuojant jį įmonės kataloge arba brošiūroje, gali būti nebelaikomas nauju. Jis tampa prieinamu visuomenei, išskyrus, kai taikomas įstatymas, kuris

numato taip vadinamą „lengvatinį laikotarpį“ arba kai gali būti patvirtintas anksčiau pateiktos paraiškos prioritetas. Taip pat toliau skaitykite šio leidinio 3 skyrių.

Kas yra „lengvatinis laikotarpis“?

Kai kurių šalių, pavyzdžiui, JAV įstatymai numato registracijos „lengvatinį laikotarpį“, kuris paprastai trunka šešis mėnesius arba vienerius metus nuo to momento, kai dizainas tapo viešai prieinamas visuomenei, tai yra, buvo parodytas arba paskelbtas. Tai paprastai susiję su atvejais, kai dizainas buvo pateiktas į rinką, demonstruojamas specializuotose parodose, mugėse arba paskelbtas kataloguose, brošiūrose, parodytas reklamose prieš pateikiant paraišką registruoti dizainą. Šio laikotarpio metu įmonė gali pardavinėti savo dizainą nebijodama prarasti jo „naujumą“ ir išsaugoti galimybę pateikti paraišką registracijai.

Tačiau, „lengvatinis laikotarpis“ būdingas tik kai kurių šalių praktikai ir, bet kuriuo atveju, jis yra ribotas laiko požiriu. Rekomenduojama išsaugoti dizainą paslapyje tol, kol pateikiama paraiška šį dizainą registruoti. Be to, „lengvatini laikotarpiu“ nėra suteikiamos išimtinės teisės į dizainą, net jei įmonės dizainas automatiškai saugomas autorių teisių arba nesąžiningos konkurencijos įstatymų pagrindu, atsižvelgiant į taikomų nacionalinių įstatymų nuostatas. Daugiau informacijos apie autorių teises rasite šio leidinio 5 skyriuje.

Kompanijos AB „Naujoji Rūta“ pavyzdys

Visoje Lietuvoje gerai žinoma cukrinės konditerijos gaminių gamintoja bendrovė „Naujoji Rūta“, veikianti nuo 1985 metų, yra įregistravusi nemažai pakuočių dizainų savo gaminamiems įvairiems konditerijos gaminiams. Šios bendrovės pakuotės pasižymi originaliu, kokybišku ir estetišku dizainu.

Teisės į dizainą: AB „Naujoji Rūta“ (Reg. Nr. 1659)

Kiek trunka pramoninio dizaino apsauga?

Įregistruoto dizaino apsaugos trukmė įvairiose šalyse skiriasi, tačiau paprastai ji yra mažiausiai 10 metų, nors dažnai ji gali būti ilgesnė, pavyzdžiui, 14 metų apsauga taikoma dizaino patentams JAV, iki 25 metų apsauga taikoma Bendrijos dizainui, įregistruotam remiantis atitinkamu Europos Sąjungos reglamentu. Daugelyje šalių teisių į dizainą turėtojai privalo pratęsti dizaino apsaugą po penkerių metų.

Lietuvoje pradinis dizaino registracijos galiojimo terminas yra 5 metai nuo paraiškos padavimo dienos.

Pasibaigus šiam terminui, dizaino registracijos galiojimas gali būti pratęstas dar keturis kartus po 5 metus iki 25 metų, skaičiuojant nuo paraiškos padavimo dienos.

Kiek kainuoja dizaino apsauga?

Skirtingose šalyse faktinės su dizaino apsauga susijusios sąnaudos gali ženkliai skirtis. Tačiau labai svarbu atsiminti, kad šiame procese gali būti skirtingų rūšių sąnaudų:

1. Valstybiniam patentų biurui ar kitų valstybių dizainus registruojančiai institucijai mokami mokesčiai, susiję su dizaino registracija arba jos galiojimo pratęsimu. Mokesčiai paprastai skiriasi priklausomai nuo dizainų, kurie turi būti įregistruoti, skaičiaus ir šalių, kuriose siekiama registracijos, skaičiaus. Pavyzdžiui, vieno Bendrijos dizaino paraiška 27 Europos Sąjungos šalyse gali kainuoti apie 350 eurų. Ši suma atitinkamai padidėtų iki 1925 eurų, jei paraiškoje būtų nurodyta 10 dizainų. Lietuvoje už paraiškos įregistruoti dizainą padavimą nustatytas 320 litų mokestis, jei registruojamas vienas dizainas, už dizaino registravimą, paskelbimą ir registracijos liudijimo išdavimą – 320 litų. Išsamią informaciją apie konkrečius mokesčius Lietuvoje galite rasti Valstybinio patentų biuro internetiniame puslapyje www.vpb.gov.lt. Dėl mokesčių užsienio valstybėse reikėtų kreiptis į atitinkamas tų valstybių institucijas, kurios registruoja dizainus, arba į šiose valstybėse dirbančius intelektualinės nuosavybės specialistus ar patentinius patikėtinius.

2. Galimos išlaidos, mokamos patentiniam patikėtiniui ar intelektualinės nuosavybės konsultantui arba teisininkui, kuris padės įmonei registruoti dizainą, jei įmonė nusprendžia pasinaudoti šių asmenų paslaugomis.
3. Galimos išlaidos, susijusios su paraiškų registruoti dizainą vertimu, jei įmonė nusprendžia registruoti savo dizainus užsienyje.

Ką įmonė turėtų žinoti, jei ji savo dizaine derina funkcinis gaminio patobulinius su jo estetinėmis savybėmis?

Siekiant įgyti tam tikrą išskirtinumą versle gaminio funkcinį patobulinimų požiūriu, įmonei paprastai rekomenduojama pateikti patento paraišką arba paraišką naudingojo modelio apsaugai arba, kai tam tikra funkcija nėra akivaizdi iš paties gaminio, išsaugoti ją kaip komercinę paslaptį. Neretai pasitaiko, kad naujame gaminyje yra derinami funkciniai patobulinimai ir jo naujos estetinės savybės. Tarkime, įmonė sukūrė naują mobilųjį telefoną. Nors mobilusis telefonas gali būti

© Nokia

įvairių elektroninių komponentų patobulinimų rezultatas ir saugomas patentu(-ais), įmonės mobiliojo telefono originalus dizainas galėtų būti įregistruotas ir kaip dizainas. Taigi, atsakymas į klausimą, ar įmonė gali įregistruoti ir dizainą, ir kreiptis dėl patento išdavimo, yra taip.

Kas gali paduoti paraišką dizaino apsaugai?

Paprastai dizaineris, sukūręs dizainą, turi teisę registruoti dizainą savo vardu. Tačiau teisė registruoti dizainą gali būti pavaldė arba perduota tretiesiems asmenims – teisių perėmėjams. Taigi, pareiškėjas gali būti arba asmuo (pvz., dizaineris) arba juridinis asmuo (pvz., įmonė). Užsienio valstybių fiziniai asmenys,

nuolat negyvenantys Lietuvoje arba kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, ir užsienio valstybių juridiniai asmenys, neturintys Lietuvoje įregistruoto filialo arba atstovybės arba kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje savo buveinės, filialo arba atstovybės, paraiškas paduoda ir visus su dizaino registracija susijusius veiksmus atlieka per patentinį patikėtinį.

Kam priklauso teisės į dizainą?

Paprastai dizaineris, sukūręs dizainą, turi asmenines neturtines teises į dizainą. Svarbu žinoti, kad asmuo, kurio vardu yra įregistruotas dizainas, turi išimtinę teisę į dizainą ir ši teisė gali priklausyti dizaineriui (jeigu ši teisė nėra perduota); teisių perėmėjui (jeigu ši teisė yra

Įmonės gaminių dizaino apsauga ir verslo strategija

Sprendimai kaip, kada ir kur apsaugoti įmonės gaminių dizainą(-us) gali turėti didžiulę įtaką kitoms dizaino valdymo sritims. Dėl šios priežasties labai svarbu integruoti dizaino apsaugos klausimus ir į platesnę įmonės verslo strategiją. Pavyzdžiui, apsaugos rūšis, sąnaudos, apsaugos efektyvumas ir teisių į dizainus klausimai yra ypač svarbios aplinkybės priimant sprendimus:

- ar pačiai įmonei kurti dizainą, ar pavesti tai profesionalams;
- kada parodyti naują dizainą, pavyzdžiui, reklamoje; kaip suderinti įmonės rinkodaros tikslus ir dizaino viešą pademonstravimą;

- į kurias eksporto rinkas nukreipti įmonės gaminius su įmonės dizainu;
- kada ir koku būdu ir ar išduoti licenciją arba perleisti teises naudoti dizainą komerciniais tikslais kitoms įmonėms už priimtina licencinį mokestį.

Daugelis įmonių siekia apsaugoti įvairius savo gaminių aspektus skirtingų intelektinės nuosavybės teisių pagrindu. Tokiais atvejais labai svarbu turėti omenyje pagrindinį skirtumą tarp patentų/naudingųjų modelių ir dizainų. Patentai ir naudingieji modeliai taikomi išradimams, kurie sąlygoja gaminių funkcinius patobulinimus, o dizaino apsauga išimtinai susijusi su gaminio išvaizda.

paveldėta ar jam perduota); darbdaviui ar užsakovui (jeigu dizainas yra tarnybinis ir sutartyje nenustatyta kitaip). Jei dizainą sukūrė keli asmenys, jie laikomi dizaino bendraautoriais ir turi lygias teises į dizainą, jeigu jie nėra susitarę kitaip. Tačiau asmuo, suteikęs tik materialinę, techninę ar organizacinę pagalbą kuriant dizainą, nelaikomas dizaineriu.

Daugelyje šalių, jei darbuotojas sukūrė dizainą dirbdamas pagal darbo sutartį, tai yra, savo darbo valandomis įmonėje ir kaip dalį savo įprastinių pareigų įmonėje, teisės į dizainą priklauso darbdaviui. Lietuvoje dizainas bus laikomas tarnybiniu, jeigu jis sukurtas:

- 1) vykdant darbo sutartį, kuri numato dizaino kūrimą;
- 2) konkrečiu pavedimu (pagal užsakymą) pagal sutartį projektavimo, konstravimo, mokslinio tyrimo arba technologijų kūrimo metu; arba 3) naudojantis

sukaupia įmonės, įstaigos ar organizacijos patirtimi arba jos technologijomis ir įrengimais. Tokiais atvejais teisės į dizainą priklausys darbdaviui, kuris, įregistravęs dizainą savo vardu, privalės sumokėti dizaineriui autorinį atlyginimą, tačiau toks atlyginimas nebus mokamas, jeigu darbuotojo darbo sutartyje yra numatytas dizaino kūrimas.

Jeigu dizainas sukurtas įmonėje, įstaigoje ar organizacijoje, atliekančioje mokslinio tyrimo, projektavimo, konstravimo ir kitus kūrybinius darbus pagal sutartį su užsakančiąja įmone, kuri finansuoja tą darbą, išimtinė teisė į dizainą nustatoma toje sutartyje. Jeigu užsakovas atsisako teisės į dizainą arba per keturis mėnesius nepraneša dizaineriui apie ketinimą pasinaudoti šia teise, teisė į dizainą pereina dizaineriui.

Bendrovės DURACELL pavyzdys

Iki 1980 metų kompanija Duracell iš esmės buvo vieno gaminio – šarminių baterijų – gamintojas. 1981 metais ši kompanija pasisamdė dizainerius, kurie sukūrė kišeninį žibintuvėlį, pradėtą platinti 1982 metais. Po kelių metų šis žibintuvėlis laimėjo Didžiosios Britanijos Dizaino Tarybos Prizą. Paskutiniaisiais dešimtmečiais kompanija Duracell sukūrė įvairiausių skirtingo dizaino savo kišeninio žibintuvėlio variacijų, skirtų skirtingoms rinkoms bei skirtingiems vartotojams, pavyzdžiui, jaunimui skirti žibintuvėliai pasižymi ryškiomis madingomis spalvomis. Funkciniai šio

gaminio elementai yra užpatentuoti. Tuo tarpu dizainas saugomas pagal tų valstybių įstatymus, kuriose kompanija Duracell vykdo savo veiklą.

Duracell®

Ar įmonė gali prašyti įregistruoti daug skirtingų dizainų pateikdama vieną paraišką?

Įvairiose šalyse atsakymas į šį klausimą skiriasi.

Daugelyje šalių įmonė gali prašyti įregistruoti daug dizainų (10, 20, 50 ar daugiau) pateikdama vieną paraišką su sąlyga, kad šie dizainai yra susiję su tuo pačiu gaminiu ar gaminių „klase“ („klasių“ paaiškinimas pateikiamas toliau šiame leidinyje).

Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos valstybiniame patentų biure įregistruotas automobilių registracijos numerių lentelių dizainas vienoje paraiškoje apima septynis skirtingus šių lentelių dizainus, nes jie susiję tiek su tuo pačiu gaminiu, tiek ir su ta pačia 20 klase, žymima pagal Lokarno klasifikaciją.

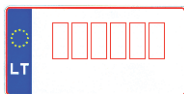
Lietuvoje vienam dizainui įregistruoti paduodama viena paraiška. Paraiškoje gali būti prašoma įregistruoti daugiau negu vieną, bet ne daugiau kaip 100 to paties gaminio dizaino pavyzdžių. Gaminys, išskyrus

ornamentiką, kurio dizaino pavyzdžius prašoma įregistruoti paraiškoje, turi priklausyti vienai Lokarno klasifikacijos klasei. Apie tarptautinę pramoninio dizaino klasifikaciją (Lokarno klasifikaciją) skaitykite toliau šiame leidinyje.

Pavyzdžiui, jei įmonė sukūrė kėdžių, stalų ir spintelių komplektą ir nori įgyti teises į šio komplekto dizainą, daugelyje šalių ji galės paduoti vieną paraišką, kuri apimtų visus komplekto elementus, sumokant mokesčių tik už vieną paraišką, kadangi jie visi priklauso tai pačiai gaminių klasei. Tačiau, jei įmonė ketina į paraišką įtraukti šiam komplektui sukurtą šviestuvą, jai reikės pateikti atskirą paraišką, nes šviestuvai nepriklauso tai pačiai gaminių klasei pagal Lokarno klasifikaciją.

Kitose šalyse įmonei gali tekti pateikti atskiras paraiškas kiekvienam gaminio dizainui. Šalyse, kuriose leidžiama pateikti vieną paraišką dizainui su keliais pavyzdžiais, tų pavyzdžių skaičius paprastai yra ribojamas. Kitose šalyse yra numatytos išimties iš „vieno dizaino“ taisyklės, kai visi dizainai yra susiję su „daiktų rinkiniu“.

- Rinkinius gali sudaryti, pavyzdžiui, pora auskarų, kurie skiriasi vienas nuo kito tuo, kad viena pora yra segama, o kita verinama į ausį. Tam, kad būtų laikomi „rinkiniais“, dizainai turi būti taikomi tam pačiam gaminiui ir negali iš esmės skirtis vienas nuo kito.
- Iš kitos pusės, „rinkinys“ gali būti suprantamas kaip keli arba keletas to paties pobūdžio gaminių, kurie paprastai parduodami kartu, arba numatoma,

Teisės į dizainą: BENDRA LIETUVOS IR VOKIETIJOS ĮMONĖ
UAB „BALTIC SIGN“ (Reg. Nr. 1537, Pvz. Nr. 4 ir Pvz. Nr. 7)

kad jie bus naudojami kartu, ir kurie pasižymi tam tikromis bendromis dizaino savybėmis. Pavyzdžiui, stalo įrankiai (šakutės, šaukštai, peiliai ir pan.) ar buitiniai elektros prietaisai (plaukų džiovintuvai, jo antgalis bei šepečiai plaukams ir pan.).

Taigi, vienoje paraiškoje gali būti pateikiama įvairiausia informacija, todėl kiekvienu konkrečiu atveju reikėtų išsiaiškinti (padedant tiek intelektualinės nuosavybės specialistui, tiek nacionalinei dizainui registruojančiai institucijai), kokie yra konkretūs reikalavimai bei galimybės, įvertinant ekonomiškiausius sprendimo būdus.

Tarptautinė klasifikacijos sistema

Pramoninis dizainas yra klasifikuojamas pagal klases, remiantis tarptautine pramoninio dizaino klasifikacija. Paprastai prašoma, kad įmonė paraiškos formoje nurodytų gaminių klasę, kuriai ketina naudoti nurodytą dizainą. Daugelyje šalių naudojama Lokarno klasifikacija – tarptautinė pramoninio dizaino klasifikacija, patvirtinta Lokarno sutartimi dėl tarptautinės pramoninio dizaino klasifikacijos. Paduodant prašymą įregistruoti dizainą Valstybiniam patentų biurui taip pat turi būti nurodyta Lokarno klasifikacijos klasė ir poklasis (pramoninio dizaino klasių sąrašą galite rasti šio leidinio III priede). Daugiau informacijos galite rasti: www.wipo.int/classifications/en/locarno/about/.

Ar įmonė gali išduoti leidimą naudotis jos dizainu?

Dizainai gali būti licencijuojami, tai yra, dizaino savininkas (licencijos davėjas) gali suteikti išimtinę arba neišimtinę licenciją kitam asmeniui (licencijos gavėjui) naudoti dizainą bet kokiems tikslams tam tikroje teritorijoje taip, kaip nustatyta licencinėje sutartyje. Konkrečios naudojimo sąlygos, galiojimo apimtis, terminas ir pan. yra išdėstomi toje licencinėje sutartyje. Joje taip pat gali būti nustatyti apribojimai, susiję su teritorija, kurioje gali būti naudojamas konkretus dizainas, bei gaminių rūšis, kuriai jis gali būti naudojamas. Norėdama suteikti licenciją naudoti dizainą užsienio šalyse, įmonė pirmiausia turi registruoti arba bent jau pateikti paraišką registruoti dizainą tose šalyse.

Licencijos naudoti dizainą suteikimas leidžia įmonei gauti papildomų pajamų. Tai taip pat gali būti būdas pasinaudoti įmonės išskirtinumu, kurį lemia jos įregistruotas(-i) dizainas(-ai).

Licencijos naudoti dizainą neretai įtraukiamos į platesnes licencines sutartis, kurios apima visus gaminio aspektus (t.y. ne tik vizualinius (išorės) elementus).

3. Dizainų apsauga užsienyje

Kodėl reikia saugoti dizainus užsienyje?

Jei įmonė ketina eksportuoti originalaus dizaino gaminius arba ketina išduoti tokių gaminių gamybos, pardavimo arba eksporto licencijas kitoms įmonėms užsienio šalyse, ji turi apsvarstyti savo dizainų apsaugą tokiose šalyse, siekdama pasinaudoti tais pačiais apsaugos teikiamais privalumais šiose šalyse, kokiais ji naudojasi vietinėje rinkoje.

Kaip įmonė galite apsaugoti savo dizainus užsienyje?

Dizaino apsauga yra teritorinė. Tai reiškia, kad dizaino apsauga paprastai apsiriboja šalimi arba regionu, kuriame įmonė įregistravo savo dizainą. Vadinasi, jei įmonė pageidauja, kad jos dizainas būtų saugomas užsienio rinkose, ji privalo užtikrinti, kad šiam dizainui yra taikoma apsauga šiose konkrečiose rinkose.

Svarbu atsiminti, jog įmonė paprastai turi šešių mėnesių laikotarpį nuo datos, kurią pateikė paraišką dėl apsaugos pirmojoje šalyje, per kurį ji gali pretenduoti į prioritetą, kai pateikia paraišką registruoti dizainą kitose šalyse. Pasibaigus šiam laikotarpiui, įmonė nebegali paduoti paraiškos registruoti dizainą užsienio šalyse, kadangi jos dizainas nebebus laikomas nauju.

Įmonės dizainas gali būti apsaugotas užsienyje šiais būdais (lygmeniu):

1. Nacionaliniu: įmonės gali pateikti paraišką atskirai kiekvienos šalies, kuriose jos pageidauja dizaino apsaugos, nacionalinėms dizainus registruojančioms institucijoms (Lietuvoje – Valstybiniam patentų biurui). Toks būdas gali būti pakankamai sudėtingas ir brangus, kadangi paprastai yra reikalaujama vertimo į valstybinės kalbas, o taip pat įvairių mokesčių sumokėjimo;
2. Regioniniu: jei įmonė domina grupę šalių, kurios yra regioninių susitarimų, suteikiančių galimybę įregistruoti dizainus daugiau nei vienoje šalyje, narės, tuomet įmonė gali apsvarstyti galimybę pateikti vieną paraišką atitinkamoje regioninėje dizainus registruojančioje tarnyboje. Regioninės tarnybos yra šios:

Vidaus rinkos derinimo tarnyba (OHIM) Bendrijos dizainams 27-iose Europos Sąjungos šalyse;

Beniliukso dizaino tarnyba (BDO) teisių apsaugai Belgijoje, Nyderlanduose ir Liuksemburge;

Afrikos regioninė pramoninės nuosavybės organizacija (ARIPO) pramoninių dizainų apsaugai angliškai kalbančiose Afrikos šalyse;

Afrikos intelektualinės nuosavybės organizacija (OAPI) teisių apsaugai prancūziškai kalbančiose Afrikos šalyse.

Išvardytų regioninių tarnybų internetinių puslapių adresai pateikiami šio leidinio II priede.

3. Tarptautiniu: įmonės, kurios pageidauja įregistruoti savo dizainus tarptautiniu mastu keliuose šalyse, gali pasinaudoti procedūra, kurią nustato WIPO administruojamas Hagos susitarimas dėl pramoninio dizaino tarptautinės registracijos. Remiantis šiuo susitarimu, pareiškėjas iš valstybės, kuri yra Hagos susitarimo narė (pastaba: Lietuva yra šio susitarimo Ženevos akto narė), gali pateikti vieną tarptautinę paraišką WIPO dėl dizaino registracijos. Įregistravus dizainą pagal šią procedūrą, jis gali būti saugomas pareiškėjo pasirinktose šalyse, kurios yra Hagos susitarimo narės.

Šiuo atveju pareiškėjai gali savo pramoninį dizainą įregistruoti greičiau ir pigiau įvairiose šalyse. Atkreiptinas dėmesys, kad pramoninio dizaino registracijos pagal Hagos susitarimą išlaidos skiriasi priklausomai nuo norimų įregistruoti dizainų skaičiaus ir šalių, kuriuose siekiama šio dizaino apsaugos, skaičiaus. Šalių, kurios yra Hagos susitarimo narės, sąrašas pateikiamas šio leidinio IV priede. Išsamią informaciją apie Hagos susitarimą, įskaitant paraiškos formą, galima rasti WIPO internetiniame puslapyje adresu: <http://www.wipo.int/hague/en/>.

4. Įmonės teisių į dizainą gynimas

Kokiais būdais įmonei ginti savo teises, kai jos dizainas yra imituojamas, kopijuojamas arba kitaip pažeidžiamos teisės į dizainą?

Bet kurios iš intelektualinės nuosavybės teisių, įskaitant ir teisių į dizainą, gynimas gali būti sudėtingas klausimas, kurį sprendžiant paprastai rekomenduojama kreiptis profesionalios pagalbos į teisininką, besispecializuojantį intelektualinės nuosavybės srityje. Svarbu atsiminti, kad pagrindinė atsakomybė nustatant ir imantis veiksmų prieš dizaino imitavimą ar kitokių teisių į dizainą pažeidimą tenka jo savininkui. Kitaip tariant, įmonė yra atsakinga už savo dizaino naudojimo rinkoje stebėjimą, klastotojų ar imitatorių nustatymą bei sprendimo, kada ir kokių priemonių imtis prieš juos, priėmimą.

Intelektinės nuosavybės srityje besispecializuojantis teisininkas paprastai yra kompetentingas asmuo, galintis suteikti daugiau informacijos apie galimybes imtis teisinių veiksmų prieš imitatorius, pažeidėjus ar klastotojus bei patarti įmonei, kaip išspręsti iškilusį ginčą.

Jei manote, kad yra padarytas arba gresiantis pažeidimas, pirmiausia galite išsiųsti „laišką įspėjimą“, informuodami pažeidėją apie galimą ginčą, susijusį su jūsų įmonės išimtinėmis teisėmis į dizainą. Rengiant tokią laišką rekomenduotina teisininko pagalba. Jei pažeidimas ir toliau daromas, įmonei gali prireikti imtis tolesnių teisinių veiksmų prieš pažeidėją.

Jei įmonė žino vietą (patalpas), kurioje vykdoma su pažeidimu susijusi veikla, tuomet ji gali kreiptis į policijos ar prokuratūros pareigūnus su prašymu atlikti patikrinimą be išankstinio įspėjimo pažeidėjui (įmonei ar asmeniui), kuris yra įtariamas padaręs ar darantis konkretų pažeidimą. Be to, Lietuvoje kaip ir daugelyje kitų Europos Sąjungos valstybių, tokį patikrinimą gali atlikti ir pats dizaino savininkas, jei priimama teisimo nutartis, leidžianti išsaugoti visus su daromu ar gresiančiu pažeidimu susijusius įrodymus dar prieš ieškinio pateikimą.

Siekiant užkirsti kelią prekių, kurios pažeidžia teises į dizainą, importui dizaino savininkas taip pat gali imtis muitinės priemonių pasienyje, tarpininkaujant nacionalinėms muitinės tarnyboms. Lietuvoje ši procedūra reglamentuojama Europos Sąjungos reglamentu,

kuris leidžia muitinės tarnyboms apieškoti, patikrinti ir konfiskuoti prekes, kurias jų įtarimu pažeidžia intelektualinės nuosavybės teisės. **Muitinės tarnybų veiksmai** paprastai yra atliekami prieš tas prekes, kurios yra importuojamos į šalį, tačiau jos gali sulaikyti įtartinas prekes, kurios yra ir eksportuojamos. Muitinės pareigūnai gali suteikti didžiulę pagalbą prekių ženklų savininkams ir suteikti vertingos informacijos, siekiant padėti vykdyti teisių gynimą konkrečioje šalyje. Jei pageidaujate sužinoti daugiau informacijos apie neteisėtų prekių sulaikymo muitinėje sistemą rekomenduojame:

- susisiekti su atitinkamomis muitinės tarnybomis, siekiant gauti informacijos apie galimybes sulaikyti neteisėtas (t.y. pažeidžiančias teises į dizainus) prekes muitinėje,

Tarptautinė dizaino apsauga

2001 metais dešimt didžiausių Hagos sistemos naudotojų pagal paraiškų skaičių buvo kompanijos Swatch Group, Interior, Sony Overseas, Hermès, Daimler Chrysler, Nokia, Villeroy + Boch A.G., Moulinex, Philips Electronics ir Salomon. Tais metais Swatch Group, didžiausia sistemos naudotoja, pateikė 103 paraiškas tarptautinei dizaino registracijai. Šios kompanijos laikrodžių išskirtinė „išvaizda“ yra laikoma svarbiausia ypatybe, kuri įtakoja jos klientų pasirinkimą. Atsižvelgdamos į tai, tokios įmonės kaip Swatch Group investuoja dideles pinigų sumas ir patirtį į patrauklaus

dizaino sukūrimą ir užtikrinimą. Jos taip pat imasi visų priemonių įgyti išimtinės teises į savo dizainus per jų registraciją daugelyje šalių.

Teisės į dizainą: Swatch AG

- pateikti išankstinį prašymą muitinės tarnyboms dėl neteisėtų prekių sulaikymo muitinėje (daugiau apie tokių prašymų parengimą bei jiems keliamus reikalavimus galite rasti internetiniu adresu: www.cust.lt),
- pateikti kaip įmanoma daugiau informacijos, kad muitinės pareigūnams būtų lengviau atpažinti prekes, kurios pažeidžia teises į dizainus (pvz., išsamią informaciją apie gaminius, kurių dizainas yra saugomas, informaciją apie skiriamuosius požymius, kuriais tam tikri gaminiai skiriasi nuo suklastotų, suklastotų gaminių pavyzdžius, informaciją apie suklastotų gaminių buvimo vietą ir paskyrimo vietą, ir kt.) bei
- sumokėti nustatytus mokesčius už prašymų muitinei pateikimą.

Paprastai, jei turima įrodymų apie pažeidimą, pirmiausia rekomenduojama kreiptis į teisininkus dėl profesionalios teisinės pagalbos suteikimo.

5. Kiti teisiniai būdai apsaugoti dizainą

Kokie yra skirtumai tarp autorių teisių ir dizaino teisinės apsaugos?

Kai kurių šalių įstatymai pripažįsta autorių teisių apsaugą kai kuriems dizainams, pavyzdžiui, tekstilės gaminių ir audinių dizainams.

Teisės į dizainą: Tadas Gutasukas (Reg. Nr. 1562)

Daugelyje šalių tam pačiam dizainui gali būti taikoma tiek autorių teisių, tiek teisių į dizainą apsauga, tačiau kitose šalyse tokios dvi apsaugos formos vienu metu nėra taikomos. Lietuvoje įregistruotas dizainas gali būti saugomas ir pagal autorių teisę, jeigu jis išreikštas kokia nors objektyvia forma.

Prieš priimant bet kokią sprendimą dėl įmonės dizaino apsaugos, pirmiausia reikia suprasti skirtumus tarp autorių teisių ir teisių į dizainą apsaugos formų. Kai kurie iš šių skirtumų toliau aptariami.

Registracija

- Remiantis Lietuvos Respublikos dizaino įstatymu, norėdamas išsaugoti teises į dizainą, pareiškėjas jį turi įregistruoti Lietuvoje ir kitose šalyse, kuriose jis siekia tokios apsaugos. Dizaino registracija yra ypač naudinga teisių į dizainą pažeidimo atvejais, nes ji yra svaresnis išimtinių teisių į konkretų dizainą įrodymas.
- Autorių teisės į dizainą yra saugomos nuo dizaino sukūrimo momento, t.y. jokia registracija ar kiti formalumai nėra reikalingi. Pažymėtina, kad kai kuriose šalyse yra autorių teisių depozitas, kuriame įmonė gali deponuoti savo gaminio dizainą ir gauti atitinkamą pažymėjimą.

Trukmė

- Dizaino apsauga paprastai trunka nuo 10 iki 25 metų priklausomai nuo šalies, kurioje siekiama tokios apsaugos. Atmintina, jog dizaino registracijos procesas gali užtrukti kurį laiką. Be to, dizaino apsauga ne visuomet adekvati tiems gaminiams, kurie betarpiškai susiję ar yra priklausomi nuo besikeičiančių tendencijų (pvz., mados gaminiai).
- Autorių turtinės teisės Europos Sąjungos šalyse trunka visą autoriaus gyvenimo laiką ir 70 metų po jo mirties. Kitose šalyse šis terminas gali būti trumpesnis, t.y. visas autoriaus gyvenimas ir 50 metų po jo mirties. Neturtinės autoriaus teisės (tose valstybėse, kuriose jos saugomos įstatymų) saugomos neribotą laiką.

Gaminių rūšys

- Daugumoje šalių ne visi dizainai gali būti saugomi pagal autorių teisę. Visų pirma bus saugomi tie dizainai, kurie gali būti laikomi meno kūriniais. Nors ir šiuo atveju skirtumas ne visuomet gali būti aiškus: kai kurie dizainai, tokie kaip pagamintų gaminių forma, vargu ar gali būti saugomi pagal autorių teisę, nors kiti, tokie kaip tekstilės gaminių dizainas dažnai apima abi apsaugos formas. Lietuvoje, kaip minėta, įregistruotas dizainas saugomas pagal autorių teisę, jeigu jis išreikštas kokia nors objektyvia forma.

Išlaidos

- Įmonės dizaino įregistravimas šalyse, kuriose įmonė yra suinteresuota vykdyti savo veiklą, reiškia, kad ji turės sumokėti nustatytus mokesčius už dizaino registraciją. Be to, įmonei gali tekti pasinaudoti intelektinės nuosavybės specialisto (patentinio patikėtinio, teisininko, konsultanto ir pan.) paslaugomis rengiant paraišką, o tai susiję su papildomomis išlaidomis.
- Vadovaujantis daugumos valstybių autorių teisių įstatymais, objektams, kurie saugomi pagal autorių teisę, nereikalinga jokia formali registracija, todėl įmonė paprastai nepatiria tiesioginių išlaidų, susijusių su autorių teisių apsauga. Tačiau gali egzistuoti kitos išlaidos, pavyzdžiui, susijusios su a) kūrinio (dizaino) deponavimu autorių teisių depozite, jei toks yra, bei b) įrodymų dėl autorių teisių pateikimu, iškilus ginčui.

Apibendrinant, nors teisių į dizainą apsauga atrodo „stipresnė“, ji reikalauja daugiau tiek finansinių, tiek administracinių pastangų, nes daugeliu atveju yra būtina registracija ir jos galiojimo trukmė yra trumpesnė. Bet kuriuo atveju, ypač jei dizainas nėra įregistruotas, rekomenduojama išsaugoti išsamius įrašus apie kiekvieną žingsnį kuriant dizainą, t.y. pasirašyti ir nurodyti datą ant kiekvieno dizaino eskizo bei tinkamai juos archyvuoti, nes tai gali būti naudinga pažeidimo atveju.

Ar teisės į prekių ženklą gali apimti dizaino apsaugą?

Prekių ženklas yra skiriamasis žymuo (žodis, logotipas arba šių komponentų derinys ir pan.), naudojamas vienos įmonės gaminius ar paslaugas atskirti nuo kitų įmonių gaminių ar paslaugų. Pasitaiko atveju, kai gaminių forma, dizainas arba pakuotė tampa aptariamo gaminių skiriamuoju požymiu ir dėl to saugoma kaip erdvinis prekių ženklas. Pavyzdžiui, visame pasaulyje žinomi kompanijos Coca-Cola buteliai arba Toblerone šokolado trikampė forma.

Toblerone® yra kompanijos Kraft Foods Group ©1986 registruotas prekių ženklas

Rekomenduojama pasikonsultuoti su intelektinės nuosavybės specialistu, norint išsiaiškinti, ar konkretus dizainas gali būti laikomas erdvinio prekių ženklu.

Prekių ženklo apsauga turi vieną esminį privalumą – ji gali būti atnaujinama ir tokiu būdu pratęsta neribotam laikui, kai tuo tarpu dizaino apsauga paprastai trunka tam tikrą ribotą laikotarpį (paprastai nuo 10 iki 25 metų). Be to, gali egzistuoti skirtumas tarp išlaidų, susijusių su prekių ženklų registracija, ir dizaino registracija. Priklausomai nuo teisinės sistemos, abi apsaugos rūšys gali būti taikomos tam pačiam dizainui tuo pačiu metu. Kiekvienu konkrečiu atveju reikia žiūrėti į įstatyme numatytus kriterijus.

Ar įstatymai dėl nesąžiningos konkurencijos taikomi teisį į dizainą apsaugos atvejais?

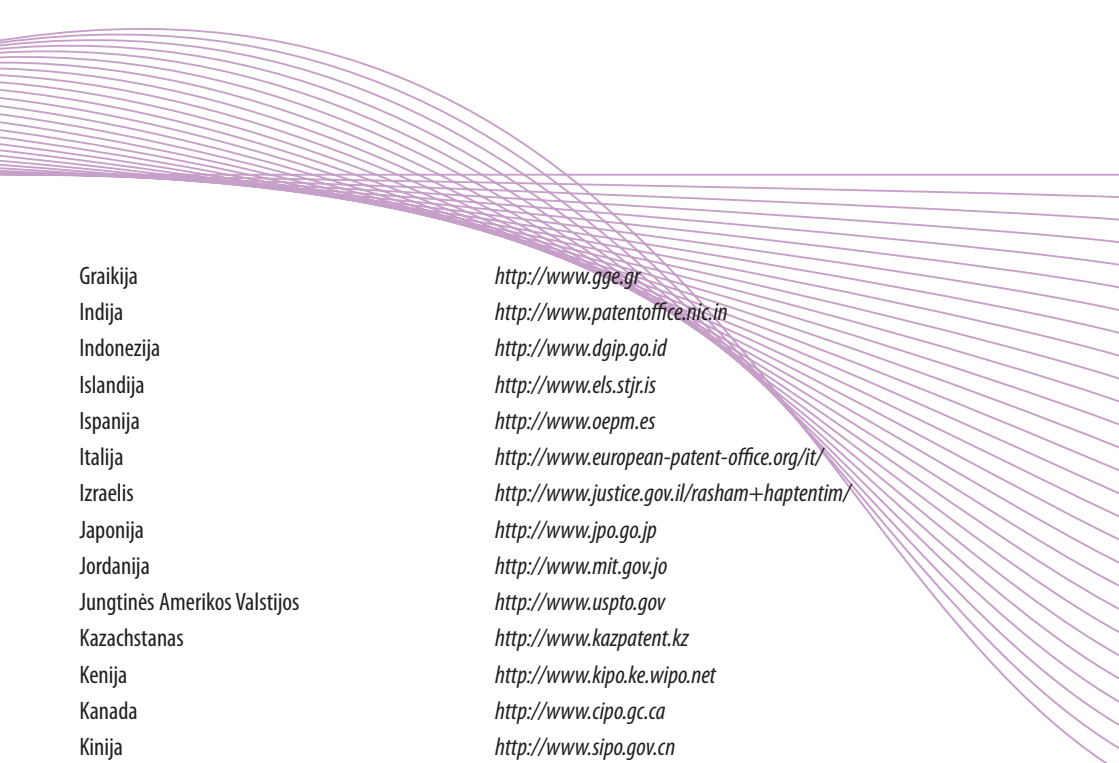
Daugelyje šalių dizainai yra saugomi nuo nesąžiningos konkurencijos, ypač jei nesąžiningos konkurencijos veiksmai susiję su tyčiniu kopijavimu arba klaidina vartotojus, o taip pat tokiais veiksmais bandoma pasinaudoti įmonės reputacija. Tačiau daugeliu atveju apsauga nuo kitų įmonių ar asmenų nesąžiningų veiksmų nėra tokia efektyvi, o ir teisių į dizainą pažeidimai sunkiau įrodomi.

Priedas I. Naudingi internetiniai puslapiai

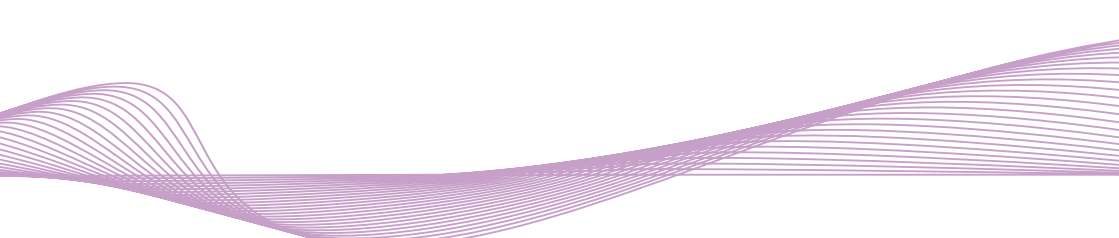
- Informacija apie intelektinę nuosavybę verslui:
www.wipo.int/sme/
- Bendra informacija apie dizainus:
www.wipo.int/about-ip/en/
- Praktiniai su pramoninio dizaino registracija, regioniniu arba nacionaliniu lygiu, susiję aspektai (nacionalinių bei regioninių intelektinės nuosavybės tarnybų internetinių puslapių sąrašas pateikiamas šio leidinio II priede):
www.wipo.int/news/en/links/ipo_web.htm
- Hagos susitarimas dėl pramoninio dizaino tarptautinės registracijos:
www.wipo.int/hague/en/
- Valstybių narių ir tarptautinių vyriausybinių organizacijų, prisijungusių prie Hagos susitarimo dėl pramoninio dizaino tarptautinės registracijos, sąrašas:
<http://www.wipo.int/export/sites/www/treaties/en/documents/pdf/hague.pdf>
- Lokarno sutartis dėl tarptautinės pramoninio dizaino klasifikacijos:
www.wipo.int/classifications
- Apie WIPO arbitražą bei tarpininkavimą iškilus ginčams:
<http://arbitr.wipo.int/>
- Informacija apie tarptautines sutartis pramoninio dizaino apsaugos srityje, prie kurių prisijungusi Lietuvos Respublika, bei apie Europos Sąjungos dokumentus šioje srityje:
www.vpb.gov.lt

Priedas II. Nacionalinių ir regioninių intelektinės nuosavybės tarnybų internetiniai puslapiai

Afrikos regioninė pramoninės nuosavybės organizacija (ARIPO)	http://www.aripo.wipo.net/
Afrikos intelektinės nuosavybės organizacija (OAPI)	http://www.oapi.wipo.net/
Airija	http://www.patentsoffice.ie
Alžyras	http://www.inapi.org
Andora	http://www.ompd.ad
Argentina	http://www.inpi.gov.ar/
Armėnija	http://www.armpatent.org
Austrija	http://www.patent.bmwa.gv.at/
Australija	http://www.ipaustralia.gov.au/
Barbadosas	http://www.caipo.gov.bb/
Belgija	http://www.european-patent-office.org/patlib/country/belgium
Belizas	http://www.belipo.bz
Beniliuksas (Beniliukso dizaino tarnyba (BDO))	http://www.bbtm-bbdtm.org/
Bolivija	http://www.senapi.gov.bo
Bosnija ir Hercegovina	http://www.bih.net.ba/zsmg
Brazilija	http://www.inpi.gov.br
Bulgarija	http://www.bpo.bg/
Čekijos Respublika	http://www.upv.cz
Čilė http://www.proind.gov.cl	
Danija	http://www.dkpto.dk/
Didžioji Britanija	http://www.patent.gov.uk
Dominykos Respublika	http://www.seic.gov.do/onapi/
Egiptas	http://www.egypo.gov.eg
Estija	http://www.epa.ee
Europos Sąjunga (Vidaus rinkos derinimo tarnyba (OHIM))	http://oami.eu.int/
Filipinai	http://www.ipophil.gov.ph/
Gruzija	http://www.sakpatenti.org.ge/

Graikija	http://www.gge.gr
Indija	http://www.patentoffice.nic.in
Indonezija	http://www.dgip.go.id
Islandija	http://www.els.stjr.is
Ispanija	http://www.oepm.es
Italija	http://www.european-patent-office.org/it/
Izraelis	http://www.justice.gov.il/rasham+haptentim/
Japonija	http://www.jpo.go.jp
Jordanija	http://www.mit.gov.jo
Jungtinės Amerikos Valstijos	http://www.uspto.gov
Kazachstanas	http://www.kazpatent.kz
Kenija	http://www.kipo.ke.wipo.net
Kanada	http://www.cipo.gc.ca
Kinija	http://www.sipo.gov.cn
Kinija: Honkongas (SAR)	http://www.info.gov.hk/ipd
Kinija: Makao (SAR)	http://www.economia.gov.mo
Kirgizija	http://www.krygyzpatent.kg
Kolumbija	http://www.sic.gov.co
Kongas	http://www.anpi.cg.wipo.net
Kosta Rika	http://www.registronacional.go.cr
Kroatija	http://www.dziv.hr/
Kuba	http://www.ocpi.cu
Laosas	http://www.stea.la.wipo.net/
Lenkija	http://www.uprp.pl/
Lietuva	http://www.vpb.gov.lt/
Liuksemburgas	http://www.etat.lu/EC/
Makao	http://www.economia.gov.mo
Makedonijos Respublika	http://www.ippo.gov.mk/
Malaizija	http://www.kpdnhq.gov.my/
Meksika	http://www.impi.gob.mx/
Moldovos Respublika	http://www.agepi.md/
Monakas	http://www.european-patent-office.org/patlib/country/monaco/

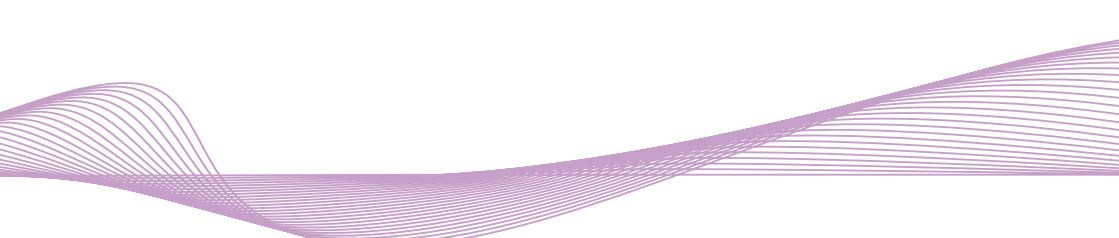

Mongolija	http://www.mongol.net/ipom
Marokas	http://www.ompic.org.ma/
Nepalas	http://www.ip.np.wipo.net
Naujoji Zelandija	http://www.iponz.govt.nz
Norvegija	http://www.patentstyret.no
Olandija	http://www.bie.minez.nl
Pakistanas	http://www.ipo.gov.pk/
Panama	http://www.mici.gob.pa/comintf.html
Peru	http://www.indecopi.gob.pe/
Prancūzija	http://www.inpi.fr
Portugalija	http://www.inpi.pt/
Pietų Korėjos Respublika	http://www.kipo.go.kr
Rumunija	http://www.osim.ro
Rusijos Federacija	http://www.rupto.ru
Serbija ir Juodkalnija	http://www.yupat.sv.gov.yu
Singapūras	http://www.ipos.gov.sg
Slovakija	http://www.indprop.gov.sk
Slovėnija	http://www.sipo.mzt.si
Suomija	http://www.prh.fi
Šri Lanka	http://www.nipo.lk/
Švedija	http://www.prv.se
Šveicarija	http://www.ige.ch
Tadžikistanas	http://www.tipat.org
Tailandas	http://www.ipthailand.org
Turkija	http://www.turkpatent.gov.tr
Ukraina	http://www.ukrpatent.org/
Urugvajus	http://www.dnpi.gub.uy
Uzbekistanas	http://www.patent.uz
Vokietija	http://www.dpma.de
Vengrija	http://www.hpo.hu/
Venesuela	http://www.sapi.gov.ve

Priedas III. Tarptautinė pramoninio dizaino klasifikacija (Lokarno klasifikacija)

KLASIŲ ANTRAŠTĖS

- 1 klasė. Maisto produktai
- 2 klasė. Drabužiai ir galanterijos gaminiai
- 3 klasė. Kelionės reikmenys, dėklai, skėčiai nuo saulės ir asmeniniai reikmenys, nepriskirti prie kitų klasių
- 4 klasė. Šepečiai
- 5 klasė. Tekstilės gaminiai, dirbtinės ir natūralios lakštinės medžiagos
- 6 klasė. Baldai
- 7 klasė. Namų apyvokos reikmenys, nepriskirti prie kitų klasių
- 8 klasė. Įrankiai ir metalo dirbiniai
- 9 klasė. Pakuotės ir konteineriai prekių gabenimui ir laikymui
- 10 klasė. Laikrodžiai ir kiti matavimo prietaisai, kontrolės ir signalizavimo prietaisai
- 11 klasė. Papuošimui skirti gaminiai
- 12 klasė. Transporto arba kėlimo priemonės
- 13 klasė. Elektros energijos gamybos, paskirstymo arba transformavimo įrenginiai
- 14 klasė. Įrašymo, perdavimo arba informacijos paieškos įrenginiai
- 15 klasė. Mašinos, nepriskirtos prie kitų klasių
- 16 klasė. Fotografijos, kinematografijos aparatūra ir optiniai prietaisai
- 17 klasė. Muzikos instrumentai
- 18 klasė. Spausdinimo mašinos ir biuro įranga
- 19 klasė. Raštinės reikmenys ir biuro įrenginiai, menininkų ir mokymo priemonės
- 20 klasė. Prekybos ir reklamos įrenginiai, ženklai
- 21 klasė. Žaidimai, žaislai, palapinės ir sporto prekės
- 22 klasė. Ginklai, pirotechnikos gaminiai, medžioklės ir žūklės reikmenys ir kenkėjų naikavimo priemonės
- 23 klasė. Skysčių skirstymo įrenginiai; sanitarijos, šildymo, vėdinimo ir oro kondicionavimo įrenginiai; kietasis kuras
- 24 klasė. Medicininiai ir laboratoriniai įrenginiai
- 25 klasė. Statybiniai ir konstrukciniai elementai
- 26 klasė. Apšvietimo prietaisai
- 27 klasė. Tabako gaminiai ir rūkymo reikmenys
- 28 klasė. Farmacijos ir kosmetikos gaminiai, tualetiniai reikmenys ir aparatai

29 klasė. Priešgaisrinės saugos, nelaimių prevencijos ir gelbėjimo prietaisai ir įrenginiai

30 klasė. Gyvūnų laikymo ir jų priežiūros reikmenys

31 klasė. Maisto arba gėrimų gaminimo mašinos ir prietaisai, nepriskirti prie kitų klasių

32 klasė. Įvairūs gaminiai

Pastaba: daugiau informacijos ieškokite internetiniu adresu: www.wipo.int/hague/en/general/classification/html.

Priedas IV. Valstybių narių bei tarptautinių vyriausybinių organizacijų, prisijungusių prie Hagos susitarimo dėl pramoninio dizaino tarptautinės registracijos, sąrašas

Prie Hagos susitarimo dėl pramoninio dizaino tarptautinės registracijos Ženevos akto neprisijungusios narės pažymėtos *.

Afrikos intelektualinės nuosavybės organizacija (OAPI)

Albanija

Armėnija

Belgija*

Belizas*

Beninas*

Bosnija ir Hercegovina

Botsvana

Bulgarija

Danija

Dramblio Kaulo Krantas*

Egiptas

Estija

Europos Sąjunga

Gabonas*

Gana

Graikija*

Gruzija

Islandija

Ispanija

Italija*

Juodkalnija*

Kirgizija

Korėjos Liaudies Demokratinė Respublika*

Kroatija

Latvija

Lenkija

Lichtenšteinas

Lietuva

Liuksemburgas*

Makedonija

Malis*

Marokas*

Moldovos Respublika

Monakas*

Mongolija

Namibija

Nigerija*

Norvegija

Olandija*

Omanas

Prancūzija

Rumunija

San Tomė ir Prinsipė

Senegalas*

Serbija

Singapūras

Sirija

Slovėnija

Surinamas*

Šveicarija

Tunisas*

Turkija

Ukraina

Vengrija

Vokietija

„Intelektinė nuosavybė verslui“ seriją sudarantys WIPO leidiniai anglų kalba:

- Prekių ženklų sukūrimas: Įvadas į prekių ženklus smulkios ir vidutinės įmonės. WIPO leidinys Nr. 900(E).
- Patrauklus gaminy: Įvadas į dizainą smulkios ir vidutinės įmonės. WIPO leidinys Nr. 498(E).
- Kuriant ateitį: Įvadas į patentus smulkios ir vidutinės įmonės. WIPO leidinys Nr. 917(E).
- Kūrybinė išraiška: Įvadas į autorių ir gretutines teises smulkios ir vidutinės įmonės. WIPO leidinys Nr. 918(E).
- Dygsnis laiku: Sumanus intelektinės nuosavybės naudojimas tekstilės įmonėse. WIPO leidinys Nr. 794(E).
- Konfidencialiai: Įvadas į komercines paslaptis smulkios ir vidutinės įmonės. WIPO leidinys Nr. 929 (rengiamas).

Šiuos bei kitus smulkiajam ir vidutiniam verslui skirtus WIPO leidinius anglų kalba galite rasti adresu: www.wipo.int/sme/en/.

WIPO leidžiamą smulkios ir vidutinės įmonės skirtą nemokamą mėnesinį informacinį biuletenį galite rasti adresu: www.wipo.int/sme/en/documents/wipo_sme_newsletter.html.

Pasaulio intelektinės nuosavybės organizacija (WIPO):

Adresas:

Small and Medium-Sized Enterprises Division
34, chemin des Colombettes
CH-1211 Ženeva
Šveicarija

Telefonas:

+41 22 338 91 11

Faksas:

+41 22 733 54 28

Info el. paštas:

wipo.mail@wipo.int

Norėdami gauti daugiau informacijos bei nemokamai gauti šį leidinį, kreipkitės į Lietuvos Respublikos valstybinį patentų biurą:

Adresas:

Kalvarijų g. 3
LT-09310, Vilnius
Lietuva

Telefonas:

(8 5) 278 02 90

Faksas:

(8 5) 275 0723

Info. el. paštas:

info@vpb.gov.lt